

Sprawozdanie z obchodów

X Ogólnopolskiego Dnia Szczepień

25 styczeń, 2019

<http://www.ogolnopolskidzienszczepien.pl/>

Konferencja główna obchodów X Ogólnopolskiego Dnia Szczepień odbyła się 25 stycznia 2019 w Pałacu Staszica w Warszawie. Motto tegorocznych obchodów to:

„Ochrona przed chorobami zakaźnymi oraz wszechstronna edukacja kluczem do zwiększenia zaufania do szczepień”.

Finał Ogólnopolskiego Dnia Szczepień organizowany jest co roku, wspólnie z Oddziałem Warszawskim, Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego, Polskim Towarzystwem Immunologii Doświadczalnej i Klinicznej, Sekcją Wakcynologii, Polską Akademią Nauk, Komitetem Immunologii i Epidemiologii Zakażeń u Ludzi. Partnerem instytucjonalnym i współorganizatorem obchodów Ogólnopolskiego Dnia Szczepień jest Instytut „Pomnik - Centrum Zdrowia Dziecka.

Celem organizowanych w ramach obchodów Ogólnopolskiego Dnia Szczepień spotkań i konferencji jest propagowanie szczepień jako najskuteczniejszego sposobu zapobiegania chorobom zakaźnym oraz poprawa społecznej wiedzy na temat korzyści wynikających ze stosowania szczepień a także konieczności poszerzenia dostępu do tego rodzaju profilaktyki.

W konferencji uczestniczyli przedstawiciele Ministerstwa Zdrowia, Głównego Inspektoratu Sanitarnego, Narodowego Instytutu Zdrowia, konsultanci wojewódzcy i krajowi z różnych dyscyplin medycznych, lekarze, pracownicy Stacji Sanitarno – Epidemiologicznych oraz inne osoby, które aktywnie współdziałają w budowaniu porozumienia na rzecz szczepień. Tematem wystąpień oraz toczącej się dyskusji była analiza przyczyn spadku liczby zaszczepionych dzieci oraz zakres niezbędnych działań, które należy podjąć. Obecnie w społeczeństwie brak jest świadomości a tym samym lęku przed chorobami, o których dzięki szczepieniom zapomniano. Potrzebą chwili jest wszechstronna edukacja uświadamiająca potrzebę szczepień oraz przekazanie niezbędnej wiedzy o ich bezpieczeństwie i skuteczności. Należy dołożyć wszelkich starań aby lęk rodziców przed zaszczepieniem dziecka ustąpił, a zaufanie do szczepień powróciło. Podczas konferencji dyskutowano też podjęcie działań ustawowych dla poprawy wyszczepialności w Polsce.

Wystąpienie **dr n. med. Marka Migdała - dyrektora Instytutu „Pomnik – Centrum Zdrowia Dziecka”** zainauguowało konferencję. Tematem prezentacji była **Rola szpitala specjalistycznego w zapobieganiu chorobom zakaźnym, którym można zapobiec szczepiąc**. Skuteczna ochrona przed zakażeniami, którym zapobiegają szczepienia wykracza daleko poza bramy szpitala. Realizacja powszechnych szczepień ochronnych, najszerszy zakres ochrony jaki można zapewnić zmniejsza ryzyko chorób zakaźnych nie tylko w zdrowej populacji, ale także chroni pacjentów szpitala przed chorobami które mogą okazać się dla nich śmiertelne. W kontekście obecnych zagrożeń na które dyrektor dr n. med. Marek Migdał zwrócił uwagę to m.in. ryzyko zakażenia wirusem odry. Pracownicy szpitala, których nie objęły szczepienia obowiązkowe wprowadzone w 1975 i którzy nie chorowali na odrę zostaną zaszczepieni szczepionką MMR.

Zmiany w obowiązkowym Programie Szczepień Ochronnych (PSO) są ściśle powiązane z sytuacją epidemiczną, wynikają z aktualnych zagrożeń chorobami zakaźnymi w kraju. O zmianach w PSO na 2019 rok mówiły **Prof. dr n.med. Teresa Jackowska**, konsultant krajowy z zakresu pediatrii oraz **Prof. dr n.med. Ewa Bernatowska**, vice przewodnicząca Pediatrycznego Zespołu Ekspertów ds. Programu Szczepień Ochronnych przy Ministrze Zdrowia. Obecnie **szczepienie przeciwko gruźlicy wykonane jest u dziecka w dowolnym czasie przed opuszczeniem oddziału noworodkowego** a nie jak dotychczas w pierwszej dobie życia. Zwiększy to z pewnością liczbę zaszczepionych dzieci szczepionką BCG, chroniąc je przed potencjalnym kontaktem w warunkach domowych, gdzie zagrożenie zakażenia zjadliwym prątkiem gruźliczym jest największe. Głównym celem szczepienia BCG po porodzie jest ochrona dziecka przed poważnymi zakażeniami, w tym rozsianą postacią zakażenia prątkiem gruźlicy. **Podanie drugiej dawki szczepienie MMR przesunięto z 10 na 6 rok życia** ze względu na nienotowany dotąd wzrost zachorowań na odrę - 338 przypadków w 2018. Zachorowania te łączą się ze spadkiem liczby zaszczepionych dzieci przeciwko odrze, obecnie to 93%, czyli poniżej progu zapewniającego ochronę (95%). Kolejną korzystną zmianą w PSO na 2019 jest fakt, że **wcześnieiki urodzone przed 37 tygodniem życia znalazły się ponownie w grupie wysokiego ryzyka Inwazyjnej Choroby Pneumokokowej (IChP)**. Ta grupa noworodków, wymagająca szczególnej ochrony wykazuje głęboką niedojrzałością układu odporności, często genetyczną predyspozycję do zakażeń i chorób autoimmunizacyjnych. Dzieci przedwcześnie urodzone chorujące średnio 2,6 razy częściej na IChP niż donoszone noworodki. Od stycznia 2019 będą szczepione jak pozostałe dzieci z grup ryzyka (wcześnieiki <27 tygodnia życia i dzieci z wybranymi chorobami przewlekłymi) 4. dawkami szczepionki przeciwko pneumokokom. Zmiana ta ma istotne znaczenie, gdyż ochroni skuteczniej tę grupę dzieci przed IChP, która w 1 roku życia dziecka są najczęstsze, dlatego zamiast 2. dawek jak dotychczas wcześnieiki urodzone przed 37 tygodniem życia otrzymają 3 dawki szczepionki w 1. roku życia.

Podczas konferencji omawiano również priorytety dalszych zmian w PSO w kolejnych latach opracowane przez Pediatryczny Zespół Ekspertów ds. Programu Szczepień Ochronnych (PZEdsPSO) przy Ministrze Zdrowia. Głównym priorytetem zmian w obowiązkowym PSO zgłaszanym przez PZEdsPSO oraz konsultanta krajowego w dziedzinie pediatrii jest **wprowadzenie szczepionek wysoko- skojarzonych 5. lub 6. walentnych** u dzieci w pierwszych 2. latach życia, w miejsce obecnie stosowanej szczepionki DTP. Kolejny priorytet to **kontynuacja szczepień obowiązkowych przeciwko pneumokokom u dzieci z grup ryzyka z obniżoną odpornością od 6. do 19. roku życia**, dzieci szczególnie narażonych na poważne zakażenia pneumokokowe. Priorytetem pilnych zmian jest objęcie obowiązkowymi szczepieniami

przeciwno grypie dzieci z grup ryzyka z obniżoną odpornością i z chorobami przewlekłymi.

Uczestnicy debaty byli zgodni - rodzice i opiekunowie dziecka powinni uzyskać jak najwięcej informacji o bezpieczeństwie szczepionki, którą zgodnie z PSO lekarz zamierza w krótko podać dziecku. Ten fragment rozmowy dotyczący profilu bezpieczeństwa szczepionki pozwala na nawiązanie niezbędnej relacji z rodzicami, służyć ma budowie niezbędnego zaufania na dalszych etapach prowadzonego szczepienia. Ocenę bezpieczeństwa szczepionek stosowanych w Polsce przedstawiła w swoim wykładzie pani **prof. dr n.med. Aleksandra Zasada**, z Zakładu Badań Surowic i Szczepionek, Państwowego Zakładu Higieny zatytułowanym **Kontrola jakości szczepionek – krajowe i europejskie standardy**. Serie szczepionek dopuszczane są do obrotu przez Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych na terenie Polski. Szczepionki poddawane są szczegółowej kontroli w ramach procedury scentralizowanej przez Radę Unii Europejskiej lub Komisję Europejską w wyniku przeprowadzenia przez Europejską Agencję Leków lub na podstawie wniosków podmiotów odpowiedzialnych i załączonej do nich dokumentacji, których podstawa prawna jest określona w art. 10 ustawy z dnia 6 września 2001 roku - Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2017 r. poz. 2211 z zm.).

W 2018 zanotowano najwyższą liczbę odmów szczepień w ostatnich latach. Jak podaje na swoich stronach internetowych Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny w roku 2017 uchylających się od szczepień było 30 089 rodziców, a pod koniec 2018 roku było ich już 36 554. Ruchy antyszczepionkowe są efektem przemian demokratycznych, ożywiają społeczną dyskusję nt. szczepień ochronnych. Jednak wolność w przestrzeni publicznej to nie jest dowolność. W przypadku szczepień to obowiązek wobec tych dzieci i osób dorosłych, które nie mogą być zaszczepione z powodów zdrowotnych lub jak w przypadku niemowląt, nie mających w pełni ochrony przed zakażeniem. Zwrócono uwagę, że mimo aktywnie działających ruchów antyszczepionkowych, utrzymuje się wśród postów poparcie dla szczepień. Dziewiątego listopada 2018 roku, w głosowaniu sejmowym przytłaczającą większością głosów odrzucono projekt obywatelski, którego celem było wprowadzenie dobrowolności szczepień.

Powstała obecnie bardzo ważna pro –szczepionkowa, inicjatywa dla poprawy realizacji szczepień ochronnych, którą w kolejnym wystąpieniu przedstawił **mecenas Marcin Kostka** z wrocławskiej kancelarii adwokackiej. Przedstawił propozycje zmian prawnych, które mogłyby doprowadzić do wzrostu liczby zaszczepionych dzieci. Jest to kryterium wykonanych obowiązkowych szczepień przy przyjmowaniu dzieci do żłobka lub przedszkola. Nazwa podjętej inicjatywy to **„Szczepimy bo myślimy”**, jest to nowy pro – szczepionkowy obywatelski projekt ustawodawczy. Ma on umożliwić samorządom wprowadzenie szczepienia jako kryterium przy przyjęciu do publicznych żłobków i przedszkoli. Obecnie dzięki niezależnym decyzjom samorządowców podjęto inicjatywę wprowadzając jako kryterium przyjęcia do publicznych żłobków i przedszkoli wykonanie obowiązkowych szczepień ochronnych.

Z portali internetowych korzysta obecnie 70% rodziców, są one głównym źródłem informacji o szczepieniach. Podczas swojego wykładu **doktor Karolina Ziolo-Pużuk**, z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, koordynatorka kampanii „Zaszczep się wiedzą” przedstawiła z innej perspektywy spojrzenie na szczepienia niż perspektywa medyczna oraz uświadomiła słuchaczom podstawowe cechy języka przeciwników szczepień. W swym wykładzie pt. **Przeciwnicy szczepień: aktywiści czy trolli? Specyfika internetowej komunikacji ruchów antyszczepionkowych** podkreśliła konieczność zwrócenia uwagi na specyfikę komunikacji w mediach społecznościowych, i zastanowienia się, czy pojawiające się głosy są głosami aktywistów czy trolli.

Ogólnopolski Dzień Szczepień organizowany jest od 2009 roku. Inicjatywa obchodów powstała dzięki współpracy towarzystw lekarskich, które skupiają naukowców, lekarzy praktyków oceniających wyniki badań naukowych profilu bezpieczeństwa i efektywności szczepionek stosowanych w szczepieniach populacyjnych oraz w grupach ryzyka. Rolą towarzystw jest propagowanie skuteczności szczepień w ochronie populacji ludzi zdrowych oraz grup ryzyka. Konferencje zakończyło wystąpienie **prof. dr n.med. Jacka Witkowskiego**, przewodniczącego Polskiego Towarzystwa Immunologii Doświadczalnej i Klinicznej oraz przewodniczącego Komitetu Immunologii i Epidemiologii Zakażeń Człowieka u Ludzi, Polskiej Akademii Nauk. Prof. dr n.med. Jacka Witkowskiego przeczytał w imieniu członków towarzystwa apel wystosowany do przedstawicieli rządu, posłów oraz instytucji pozarządowych w sprawie podjęcia wszelkich działań zarówno edukacyjnych jak i prawnych zmierzających do zatrzymania niepokojącego odwrotu od szczepień, obecnie najskuteczniejszej profilaktyki w walce z chorobami zakaźnymi.